

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
involață

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Noua liturghie

pentru cor bărbătesc a Părintelui Francisc Hubic Vertileanu pune din nou în discuție problema muzicii noastre sacre.

Ca parte integrantă a serviciului divin, ea are același scop, ca și acesta: slava lui Dumnezeu, sfîșirea și zidirea oamenilor.

Afară de sfântul lăcaș, au ei, din nefericire, multe, prea multe prilejuri de a auzi muzică profană, deprimătoare, demoralizatoare. Măcar acolo, în fața sfântului altar, să răsune altă cântare!

Ceeace laicii așteaptă dela biserică este, înainte de toate, ca ea să nu le samene lor. Să le dea lor, suflete descompuse prin exces de criticism, un punct fix necesar, mai presus de orice discuții. Să le îndfășeze lor, celor enervați de intensa trepidatăie a vieții moderne, obișnuși să înceapă toate dela început, priveliștea unei forțe constante, totdeauna asemenea, totdeauna egală sieși. Să le aducă lor, celor oboșiți de abuzul individualismului, impresia unei organizații desăvârșite, unde toate elementele evoluiază subordonându se; unde varietatea nu duce la anarhie, ca de atâtea ori în viața profană, ci la cea mai deplină unitate și armonie. — Un gând, o inimă, un Dumnezeu!

Nu se poate spune îndeajuns, cât de mult contribuie un cor bisericesc bine organizat la transplantarea acestor convingeri în sute și mii de suflete! Vor fi știut ei, cei vechi, de ce legau toate reformele sociale de cele muzicale.

După atâtea veacuri de experiență, Biserica Romei a cuprins în celebrul motu proprio „De musica sacra” al papei Pius X câteva principii, pe care e bine să le reamintim din când în când.

Având, în Biserică, rol subordonat, muzica trebuie să contribuie la sporirea frumuseții și strălucirii ceremoniilor sacre. Slujba ei de căpetenie este să îmbrace cu melodia cuvenită textul liturgic ce se spune pentru lămurirea credincioșilor. Ea trebuie să dea, deci, mai mare tărie textului însuși, ca astfel auditorii să fie îndemnați la mai multă evlavie și la primirea cu mai mult folos a sfintelor taine. Ca și liturghia, muzica sacră trebuie să aibă nota sfînteniei, a artei și a universalității.

Trebuie, deci, să fie sfântă, înlăturând tot ce e profan nu numai în sine, ci și în felul de executare. Trebuie, apoi, să fie artă adevărată; altfel nu poate avea asupra credincioșilor înrdurirea dorită de Biserică atunci, când aceasta admite în liturghia ei ajutorul sunetelor.

Dar trebuie să fie, în același timp, universală, adică, deși îngăduie fiecărui neam să-și introducă în cântările bisericești forme particulare ce constituie, într'un chip oarecare, nota specifică muzicii lor, aceasta totuși nu trebuie să se împle așa ca, ascultând o cineva din alt neam, să aibă impresie nefavorabilă.

Maestrul Hubic a respectat, pe cât i-a fost putință, toate aceste mari cerințe.

Răspunsurile lui liturgice sunt atât de clare, încât te fascinează cu totul. Acompaniamentul de orchestră e atât de discret, încât uneori abia poți auzi, unde sfârșește glasul, neputinciosul glas menesc, și unde începe instrumentul muzical care, perfecționat mereu de atâtea generații, caută să prelungească ceva mai mult armoniile sacre, până să se pierd în infinit.

Arta păr. Hubic e superană. Impresia făcută de el la Lugoj de arta maestrului dela Oradea a fost atât de cuceritoare, încât un factor cu răspundere în fața culturală a țării spunea că trebuie stăruit să se introducă în toate catedralele, pe lângă cor,

Dixisti ingratum...

Printre virtuțile foristo-ortodoxe recunoștința pare o floare necunoscută — Iarăș și iarăș: „Satul arde, baba se piaptănă”

de GAVRIL TODICA

Nu am luat parte la congresul A. G. R. U-lui din Lugoj. Nicl la congresul F. O. R.-ului din Sibiu. — Am cetit însă rapoarte și despre unul și despre celalalt. Ceiiși, sau recetiși vr'un raport despre congresul A. G. R. U-lui. Să zicem cel din „Unirea”, sau din „Unirea Poporului”. Apoi cetiți, sau recetiți, vr'un raport despre congresul F. O. R.-ului. Să zicem cel din „Telegraful Român”. Veți observa, că serbările F. O. R.-ului par'că nu au avut alt obiectiv decât „uniția”. Dacă am suprima din „Telegraful Român” părțile referitoare la Românii uniți și catolicism: multe coloane ar rămânea albe, sau învrăstăte cu alb. Restul tipărit ar deveni monoton, fără interes. Chiar „Moștunea” ar rămânea de jumătate albă dacă i-ar lipsi punctele 4, 8 și 9 — îndreptate contra Acțiunii catolice. Rapoartele asupra congresului dela Lugoj s'ar prezenta relativ cu mai puține spații albe, dacă ar fi censurate din acest punct de vedere.

După aceste considerări și măsurări cu centimetrul a coloanelor de atenție reciprocă — trec la constatări de ordin general.

Un scop principal al F. O. R.-ului mi-se pare că e adâncirea vieții religioase. Dar la congres ce s'a discutat și s'a făcut sub acest raport? — Aproape nimic!

Adecă, să nu greșesc: s'au mărturisit și cuminecat mulți membri. Lucru frumos, laudabil și creștinesc. Dar s. Apostol ne învață: „Oricine va mânca pâinea aceasta, sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi trupului și sângelui Domnului”. (1 Cor. XI, 27). — Oare lucru frumos și creștinesc este a te mărturisi și cumineca, apoi a discuta cu ură

un discret acompaniament de orchestră ca acesta. Bine întrebuințat, el poate face aceleași bune servicii pentru zidirea sufletelor, ca și acompaniamentul de orgă. Ele sunt consacrate doar de însași S. Scriptură, carea zice: „Lăudați-l pe El în strune și în organe; lăudați-l pe el în psaltire și în alăută” (Ps. 150).

În sfârșit, această artă muzicală dela Oradea e destul de universală. Ea a trecut de mult nu numai hotarele eparhiei, ci și ale țării. Liturghiile păr. Hubic se cântă nu numai la Oradea, ci și la Cluj și la București; apoi la Viena și la Paris; ba au stărnit fiori de admirație și la Roma.

Iată de ce noua liturghie, și celelalte compoziții religioase, anunțate într'un număr anterior al acestui ziar, merită mai multă atențiune decât de obicei.

Păr. Ioan Georgescu

aprinșă contra celor de alte convingeri religioase?

Punctul cel mai luminos din întreg congresul F. O. R.-ului mi-s'ar părea conferința I. P. S. Bălan despre „Autonomia Bisericii”, în special când spune: „Biserica e autonomă, ca instituție, pentru că sufletul e autonom în adâncimile sale religioase. Cu suprafața lui, cu trupul, omul e supus statului, care însă nu dispune de mijloace de a pătrunde mai adânc în suflet, de a-l supune și ferici. Aici pătrunde și fericește numai Dumnezeu prin Biserica sa. Omul, în adâncurile sale, se supune numai lui Dumnezeu în Biserică”. „... Biserica străbate statul ca sufletul trupului”. „Numai o Biserică autonomă poate lucra pe răspunderea ei morală și se simte în tot momentul responsabilă de tot ce se face și ce nu se face în ea. O Biserică robită Statului așteaptă orice inițiativă și lucrare dela guvern și aruncă răspunderea pentru orice chestiune de natură misionară, duhovnicească, asupra guvernului, ceeace e o absurditate”. (Concluzii concordante cu ceeace am scris și eu prin Febr. și April în „Unirea”, când afirmam că religia referindu-se la suflet, iar acesta fiind nemuritor, urmează logic că religia e supranațională. Evident că ea nu poate fi anti-națională, anti-individuală, ori indiferentă față de indivizi și națiuni. Sufletul se manifestă doar, aici pe pământ, prin indivizi, colectivități de indivizi, societăți, națiuni. Religia trebuie să fie numai contrară păcatelor, deci anti-egoistă, anti-șovinistă. . .)

Dar punctul acesta luminos se pierde în numeroasele retorisme, patetisme, însinării nedemne și sbucniri de ură la adresa Bisericii unite. Par'că aceasta ar fi fost, sau ar fi, cea mai mare dușmană a statului român.

Adevărul e însă altul.

Dela 1700 și până azi, nu numai cultura și știința română în genere, ci chiar și biserica ortodoxă română, ortodoxismul român și statul român, au primit enorm prin unirea noastră cu Roma. A contesta faptele acestea; a uita renașterea vieții spirituale românești inaugurată de școlile din Blaj, renașterea care a contribuit în largă măsură la unirea de mai târziu a tuturor Românilor; a exalta fanatismul mai mult sârbo-ortodox decât româno-ortodox al călugărului Sofronie, și a ignora, ori, ceeace e și mai detestabil, a stropi cu norolu în meritele unul episcop ca Samuil Vulcan pentru școala românească din părțile

ungurene, dela Orade până la Arad, etc. etc.: înseamnă o ingratitude mai neagră decât a leproșilor din evanghelie, căci aceștia erau ingrași din neștiință, în timp ce F. O. R-iștii sunt ingrași din răutate.

Astăzi ne înfiorăm de asalturile puterilor ascunse ale lui Antichrist asupra existenței însași a creștinismului, asupra principiilor fundamentale creștine. Plecând din Rusia comunistă, trecând prin Germania ultra-naționalistă, și până la plaiurile mexicane, bătute de soare și de uragane — forțele oculte ale diavolului isbesc neîncetat instituțiile creștine în toate închieturile. — În Austria, Spania și Portugalia s'au desfășurat lupte pe viață, pe moarte, între creștini și curentele anti-creștine. După lupte grele, aceste țări sunt pe cale a-și introduce constituții bazate pe anumite enciclice papale mai nouă, ignorate sau urgisite de ortodocși, ca tot ce emană dela „papii eretici” iar nu dela Bizanțul „păstrător de sfinte tradiții”.

Ei bine, probleme, concepții și lupte de aceste, de interes vital, în convulziile fermentative și fermentațiile convulsive ale zilelor noastre; în cristalizarea și așezarea spirituală viitoare a societăților omenești, pentru F. O. R-iști sunt inexistente. Ei văd numai „primejdia uniției”. Curat vorba: „Satul arde, baba se plaptănă”. În cazul nostru: creștinismul întreg e bombardat, ortodoxismul nostru se fardează.

Dacă biserica unită încearcă, pentru a-dâncirea vieții religioase, toate mijloacele, atât cele vechi, ortodoxe vero sensu, cât și altele mai nouă, probate în Apusul catolic: hop! ortodoxismul român trage ciopotele în dungă, că e periclitat Statul român!

Cum? Prin cine? Prin ce?

Oare prin aceia, cari s'au luptat și se luptă și ei pentru întregirea și consolidarea statului nostru, cel puțin în măsură egală cu F. O. R-iștii? — Oare prin aceea că Biserica Unită protestează, în cadrul legilor țării, contra

injosirilor, ce i-se fac de mulțori? — Că nu aprobă șovinismul și demagogia, aceste fiind isvoare de mari păcate sociale? — Sau chiar prin aceea, că aplicând — pe lângă mijloacele oferite de rital ortodox — și alte metode, verificate la alți creștini catolici, ea se nizește a ne îndrepta mai cu râvnă inima spre Dumnezeu?

Doar numai El ne poate lumina în haosul vieții de azi. Numai El ne poate conduce barca pe valurile tulburi, ale viitorului. — Prin voia lui Dumnezeu, mai mult decât prin sângele celor 800.000 de ortodocși (cel puțin jumătate au căzut prin defectuositatea armamentului, superficialitatea conducătorilor, trădări, tifos exantematic), s'a întregit România. Voia Lui a fost să se prăbușească întâiu frontul de Vest, de sub comanda supremă alui Foch, — care din întâmplare nu era ortodox.

Tot voia și comandamentul lui Dumnezeu e, ca liniștea internă, pacea și integritatea patriei să fie asigurate atât prin respectarea dreptății de către toți cetățenii față de toți cetățenii, cât și prin multiple pacte și acorduri pacifice, internaționale, încheiate chiar și cu „Papa cel eretic”.

Trepădările neastâmpărate, nedrepte, șovinite, demagogice, ale unora și altora fie străini, fie Români, ușor pot fi combătute, până nu devin periculoase nici pentru cetățeni, nici pentru Stat. Dar aplicând măsuri legale, nu abuzuri ilegale! (În categoria aceasta trebuie să punem și agitația d-lui Ghibu, care nu mi-se pare dreaptă și justificată. Dacă s'ar admite revendicările d-sale, atunci, cu acelaș drept, s'ar putea seculariza averea tuturor cultelor, pentru că toate cultele au fost ajutate — în măsură mai mare sau mai mică — din partea statului, domnitorilor, orașelor și comunelor politice. Dar în cazul acesta ne-am apropia în pas galopant de constituția comunistă, pe care nu cred că o doresc nici F. O. R-iștii. Ei totuș au ascultat cu entuziasm expunerile d-lui Ghibu, detestând tactul ponderat al d-lui Valer Pop. Pornire pătimășe, care scapă din vedere proverbul că cine sapă

groapă altuia poate cădea și el în ea! Nedreptatea se judecă și se condamnă totdeauna pe sine însași).

Polemiciile nu au rost decât până la punctul reclamat de stabilirea sau restabilirea adevărului. De aci încolo, ele devin superflue, infructuoase, păgubitoare chiar.

La punctul reclamat de adevăr mă opresc și eu, constatând că, după ce am cetit raportul serbărilor dela Sibiu, m'am simțit dator față de adevăr a-mi face observările acestea.

Jertfă bineprimită. Credincioșii noștri din *Chiraleș* au dovedit încă odată, că mult pot puțin împreună. Dacă au râvnă și dragoste. — Căci ei abia sunt 400 de suflete. Totuși au luat hotărâre mare: în locul bătrânei bisericuțe de lemn, să ridice, jos la șes, lângă cea săsească, alta mare și frumoasă. Și anume: din jertfe de bunăvoie. Așa s'au învoit ei, ca toți să dea, an de an, zeciululă din toate câte au, până își vor vedea visul cu ochii.

Acum îl văd. Sunt 12 ani de când pâr. episcop *Iuliu*, în vizitație canonică prin acele părți, l-a sfințit piatra de temelie. Dumineca trecută, cu fast și strălucire multă, au avut marea bucurie de-a consacra localul terminat. Tot jurul a fost față la acest praznic al jertfei bineprimită. Peste 6000 credincioși au admirat roadele credinței fraților lor.

Pildă fie ea și pentru alții!

Deschiderea Corpurilor Legiuitoare. Alaltăieri, Joi, la ora 12, a avut loc deschiderea Corpurilor Legiuitoare, după Tedeumul dela Patriarhie. Dintre șefii opoziției erau de față dd. Mihalache, Goga, Iorga. Mesagiul l-a cetit Majestatea Sa, Regele. Reținem pasagiile îndeosebi accentuate de Suveran, și urmărite cu atenție încordată de incintă:

„Evenimentele la care am asistat și problemele grele ce se pun în viața tuturor Statelor reclamă astăzi, imperios, solidaritatea trează a tuturor conștiințelor și a tuturor energilor țării...”

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Guvernele ungurești

și mișcarea memorandistă a Românilor din Ardeal

de Z. Păclișanu

Deosebit de interesant este raportul confidențial No. 6, dela 10 Februarie 1894, al prefectului de Făgăraș, prin care trimite un tablou al tuturor preoților români din județ în număr de 127, adăogând în dreptul fiecăruia calificativul cuvenit. Prefectul nu uită să adauge că întreaga preoțimea este condusă de protopopul ortodox Iuliu Dan și de vicarul unit Vasile Rațiu, pe care toată populația îl ascultă „orbește”, făcând și în politică numai ceea ce zice ei. Prin urmare, dacă se va reuși „câștigarea” acestor doi, atunci agitația națională românească în județ va înceta, cel puțin în ce privește activitatea preoților. În cazul acesta, ar fi de prisos să se mai dea ajutoare și celorlalți preoți, pentru că scopul s'ar realiza numai prin ademenirea acestor doi fruntași; de altă parte, dacă s'ar da ajutoare numai unora, ceilalți, cărora nu li-s'ar da, fie ei oricât de moderați, ar deveni, cu siguranță, periculoși, la rândul lor. Prefectul crede că probabil Iuliu Dan ar primi ajutorul oferit; e foarte problematic dacă și vicarul unit, Vasile Rațiu l-ar primi. Amândurora ar trebui să li-se

ofere o sumă mai mare și anume câte 1800 florini (3600 lei), care urmează să li-se dea prin mitropoliile respective (a Sibiului pentru Iuliu Dan, a Blajului pentru Vasile Rațiu).

În ce privește pe vicarul unit Vasile Rațiu, prefectul comunicase ministrului de Interne informații interesante cu raportul confidențial No. 48 dela 7 Decembrie 1892; amintind că îl vizitase pe vicar la 2 Decembrie, pentru a-l solicita sprijinul pentru o operă de caritate, au ajuns, din vorbă în vorbă, să discute și chestiuni politice. „Vasile Rațiu — cetim în raport — a vorbit pe un ton agitat de asupririle Românilor”. Amintindu-l prefectul de intenția guvernului, de a veni în ajutorul preoților români sărace, vicarul a răspuns (raportul reproduce răspunsul textual): „E foarte frumos că Inaltul Guvern vrea să vină în ajutorul preoților și învățătorilor români, a căror stare materială este mizeră; se înșeală însă, dacă prin acest ajutor speră să obțină o schimbare în atitudinea politică a preoților și învățătorimii românești. Noi românii, cu toate că suntem oameni săraci, nu o să renunțăm nici odată la năzuințele noastre politice, nici la punctul nostru de vedere al rezistenței pasive, de dragul câtorva bani. Este o eroare când se crede că acest punct de vedere aparține numai câtorva oameni politici români; dimpotrivă, astăzi tot poporul român a adoptat acest punct de vedere. Acest popor a îndurat și a suportat totul de 25 de ani — și dacă o mai fi nevoie să mai sufere încă 30 de ani — căci noi Românii avem încredere în viitorul

nostru și suntem convinși că a noastră cauză, care este și cauza tuturor naționalităților, va trebui să învingă la urma urmelor”.

Cel mai interesant dintre toate este raportul prefectului județului Târnava mică (No. 28 confidențial) dela 22 Octombrie 1893, trimis cu mult înainte de primirea ordinului scris al ministrului — raport care a determinat luarea acestei măsuri. Prefect era Sandor Ianos, cumnatul contelui Ștefan Tisza, care a ajuns mai târziu în timpul războiului, ministru de Interne. „Cum am avut onoarea a spune — zice prefectul — și în conferința dela 21 August, pe preoți și socotesc, înainte de oricare alții, răspânditorii mișcărilor naționaliste românești, ca și când ar fi agenții organizați ai comitetului central dela Sibiu, ei fac tot posibilul ca să propage idelle proclamate de acest comitet. Eu scriu multe știri mincinoase despre teroarea maghiară la „Tribuna”, la „Foiața Poporului” și la celelalte ziare extremiste, strâng abonamente pentru ziare și, nemulțumii numai cu atâta, unii chiar adună regulat poporul și-i cetesc, făcând comentariile potrivite, toate articolele mincinoase și agitatoare. Ei sunt agenții băncilor românești. Exploatează sinceră religiozitate care caracterizează țărâna noastră valahă și cu ajutorul acestei religiozități, în sensul strict al cuvântului, fanatizează poporul. Astfel se explică și faptul că în timpul din urmă au reușit să adune averi pentru scopuri școlare și bisericesti cu caracter național. Cine urmărește problema cu atenție, poate vedea cum se înalță în locul micilor bisericuțe de lemn

Proiectul de lege al responsabilității ministeriale și un proiect de lege cuprinzând măsurile necesare pentru o cât mai grabnică urmărire și pedepsire a prevaricatorilor bunului public, vor crea garanții mai puternice pentru înfrânarea exceselor și a abuzurilor de autoritate și pentru o mai bună gospodărie a intereselor obștești.

Cu toate semnele îmbucurătoare care ne vin din atâtea părți, situațiunea internațională prezintă și simptome care impun o veghe continuă și neobosită. România în ce o privește va împlini în întregime datoria ei de Stat Național și de factor european...

A trezit, în rândurile opoziției, firește, resens pasagiul: „Proiectele de legi ce vi-se vor prezenta de către guvernul Meu, corespund realizării acestui scop”. (Adecă: reorganizării vieții de stat și a codurilor).

Ruine, lacrimi și sânge

— Din isprăvile socialcomuniștilor spanioli —

Tragedia de luna trecută, din zona mineră asturiană, e prea de curând petrecută ca să fie cunoscută în toată grozăvia sa. Dar și câte se știu până acum sunt de ajuns ca să convingă pe orice om de bun simț că bandeie bolșevice din Asturille zilelor noastre întrec în barbarie hoardele lui Timurian de odinioară. Răsvrățiți împotriva ordinii sociale burgheze într'un moment crezut propice pentru a-i frînge toate barierele, cetele comuniste înarmate s'au instăpânit aproape două săptămâni peste Oviedo, metropola asturiană, și o seamă de centre miniere din acel ținut. Cele săvârșite în acest răstimp împotriva bisericii și a slujitorilor ei de acești emisari ai iadului întrec și cea mai perversă închipuire.

Dar să lăsăm faptele să grăiască. O parte numai — după *Osservatore Romano* din 11 Noemvrie c., — căci pentru mai multe nu ne ajunge spațiul restrîns al acestei gazete. Pagubele pricinuite în clădiri, monumente și opere de artă, sunt imense. Biserici, palate episcopoești, mănăstiri, — praf s'a ales de ele. Soartă pe care a avut-o și universitatea din

Oviedo, cu biblioteca sa de peste 200.000 volume, rămânând, printr'un noroc special, nesfărîmată singură statula arhiepiscopului Valdes, ctitorul acestui așezământ de lumină a științei.

Neasemănat mai înfiorător e însă ceea ce s'a săvârșit aci împotriva fețelor bisericesti: preoți, călugări și călugărițe. Cei dintâi cari au căzut jertfă furiei bolșevice au fost dominicanii și clericii seminarului eparhial, apoi clerul gremial. Glonț, arsuri monstruoase ca să nu poată fi identificați, (canonicului Baztan i-au scos și ochii), groapă comună: asta le-a fost partea celor mai mulți. Preotul Fr. Aquirre Cuervo, travestit în țaran, e „mângălat” de unul din paznici: „Numai să nu fi popă ori fascist, și-atunci n'ai teamă”. După care i-a mai făcut o destăinuire, așa de gustare: el însuși (paznicul) ucisese trei seminariști, asupra cărora a trebuit să tragă de mai multe ori, și cari într'aceea strigau mereu: Trăiască Hristos-Regele!... Lucru pe care nu-l înțelegea tovarășii, bucuros nevoile mare, de noua plească ce le-a picat în mâini: un grup întreg de preoți de prin împrejurimi și pe cari numai decît i-au svântat de bani, ceasornice și de tot ce-au găsit de ceva preț la ei. Pasă-mi-te: ca să fie mai „ușurați” în fața tribunalelor marțiale unde au fost apoi târîți. Aci alt lucru de neînțeles pentru tovarășul roșu și frații de idei: Preoții prinșonieri își spuneau ce-și spuneau în limbă străină (își dădeau, împrumutat, deslegare de păcate, în latinește firește). Și o surpriză: „Țaranul” era — popă în lege! Asta s'a aflat dela un comunist care l-a recunoscut pe păr. Cuervo și l-a denunțat imediat: „Păi asta-i popă, bă! Acum doi ani a spovedit pe tată-meu...” Ce a urmat, o spune tot numitul preot: au fost duși cu toții la judecată, apoi înfundați la fosta casă a Părinților Jezuți, unde zile dearândul nu le-a dat nime nici de beut, nici de mâncat. Și când doi călugărași carmelitani au vrut să scoată nițică apă, infirmiera supraveghetoare le-a sărit în față ca o sgrîțoroaică: „Nu meritați nici să gustați apa”. Și n'au gustat. În schimb au prins de veste că în ziua de 11 Octomvrie „au fost făcuți prinșonieri”, dimpreună cu alți preoți, și doi canonici, și

puși amândoi în fruntea trupelor răsculaților, să slujască de țință trupelor guvernamentale.

Punct de lumină în iadul dela Oviedo: călugărițele infirmiere de spital. Li-s'a poruncit nu care cumva să poarte grija însănătoșării vre-unui „burghez” rănit, rămas acolo când cu ocuparea orașului din partea rebelilor! Pentru mai mare siguranță, fiecarele călugărițe i-au pus în coaste câte-o infirmieră comunistă. — Ceea ce n'a împiedecat, totuși, pe Surori, să facă rost, pe seama celor lipsiți, de leacuri și hrană.. Ba le-au ordonat cu toată asprimea să-și schimbe hainele monahale cu de cele ca ale „tovarășelor”. Superloara, Matilda Rebolledo, le-a răspuns însă categoric: Mai bine moartea decît hainele care li-se îmblie! Și cu asta — punct. Și pace, până la sfârșitul „domniei” roșii. Când localnicii de bine, cu mic cu mare, au alergat la spital să ovaționeze, lung și cu însuflețire delirantă, pe umilele, dar eroic de curagioasele, Mirese ale Domnului.

Alte icoane din acele zile ale furorii bestiale în turbată deslănțuire: La *Turon*, între alții, au fost uciși nouă călugări și un inginer: d. Rafael Biego; probabil drept mulțumită pentru că, grație străduințelor lui, se ridicase un sat-model pentru muncitorii din mine. Pe bieții călugări după ce i-au despoiat de tot ce s'a nimerit să aibă, i-au dus în cimitir și i-au împușcat pe marginea groapei căscate să-l înghită. La deshumarea făcută cu scopul de a-l identifica s'a constatat că unii au fost îngropați încă vii... Biserica din *Mieres* a fost prefăcută în depozit de arme și dinamită. Trupurile alor patru noiți pasionați asasiinați au fost aruncate în râu. Preotul Lucian Fernandez din *Rebolledo* s'a sfârșit sub lovituri de patul puștii; la *Sama* un preot, făcut bucăți, a fost expus într'o măcelărie; cimitirele din *Santullano* și *S. Pedro di Arcos* au fost prefăcute în mici fortărețe, cuprinsul cărora a fost teatrul celor mai scârboase orgii. După fuga rebelilor s'a dat peste mormane de cadavre sfârticate de proiectile în urma faptului că slujiseră ca dig de apărare în bătaia focului dușman.

Nu mai continuăm. Pentru întregirea ta-

biserici mari valahe de piatră, cu turnuri. Școalele de stat nu pot nimici școalele lor confessionale, pentru că românii exclud până și din biserică pe acela care nu-și trimite copiii la școală românească (cum s'a întâmplat la Câpușul de Câmpie), ba mai nou, dau învățătorilor și lefuri de 300 florin), numai să evite amestecul Statului”.

„Dacă preotul și-ar folosi influența numai pentru scopuri bisericesti și școlare, n'ar fi încă mare lucru; însă la ei politica religioasă și politica naționalistă sunt inseparabile. Cu ocazia alegerilor pentru Cameră, talmăcește poporul sensul pasivității și-l oprește dela vot cu amenințări și blesteme; adună bani pentru propaganda naționalistă, pentru biserică și școală și, cum mână poporul la biserică, tot astfel îi mână și la întrunirile și manifestațiile naționale, fie la Sibiu, fie la Viena. Trei sferturi din publicul conferințelor naționale dela Sibiu îl formează preoții, iar la întrunirile provinciale, nouă zecimi din participanți sunt preoți; paravanul adunărilor secrete e biserică, căci nu este adunare biserică care să nu fie folosită și pentru discuții secrete politice și naționaliste... De aceea — continuă raportul prefectului — agenții ambulanți, de oarece dispun de armata bine organizată a preoștilor, cu care pot lua contact oricând. Aceștia — preoții — sunt fițele prin care se răspândesc atât de repede

cele mai mici mișcări; aceștia ajungând în popor, produc starea de agitație despre care am avut onoarea a raporta cu adresa mea confidențială No 24, dela 18 I. c.”.

Prefectul arată apoi cât de mult s'a înrăutățit situația în anii din urmă, pentru că locul preoșilor bătrâni, simpli și fără multă învățătură, care se ocupau mai mult cu agricultura decît cu politica, i-au luat preoșii tineri, cu mult mai învățați, mai violenți și mai activi. Aceștia ies din seminarul cu capul plin de idei naționaliste, deoarece printre profesori se găsesc mulți oameni politici fruntași, cu care rămân în relații și după ieșirea din școală. Greutățile vieții fiind mari, iar adevărul că „ante omnia vivendum est” etern, cum cei mai mulți trăiesc în condițiuni materiale grele, prefectul este convins că, dacă ar primi dela Statul maghiar ajutoare mai mari decît acelea primite dela autoritatea superioară bisericăscă sau dela „Liga culturală”, mulți dintre ei și-ar modifica atitudinea, sau cel puțin, ar renunța la politică, retrăgându-se încet în cadrul ocupațiilor pur bisericesti, ceea ce ar constitui fără îndoială un câștig. Ajutoarele trebuiesc date nu prin episcopi, ci direct preoșilor, pentru că experiența a dovedit că este o mare deosebire între preoșii ortodocși, care primesc ajutoarele direct dela Stat și între preoșii uniți, cărora acestea li-se trimit prin episcopi.

La sfârșitul raportului, prefectul spune că de-abia se găsesc preoți români cu senti-

mente și mentalitate patriotică; chiar dacă s'ar găsi unii, sunt terorizați de „extremiști”, care nu îngăduie nici contactul cu maghiarii, necum cu funcționarii publici. Pentru preoșii din satele din apropierea Blajului, propune ajutoare mai mari, „căci numai astfel poate fi echilibrată influența acestui centru”.

Prefectul Sălajului, baronul Nicolae Weselényi, temându-se, cu drept cuvânt, că preoșii vor refuza ajutoarele acordate pe altă cale, decît prin autoritatea superioară bisericăscă, ceea ce ar crea o situație penibilă pentru guvern, a intrat în legătură cu vicarul Alimpie Barbolovici din Șimleu...

Vicarul unit A. Barbolovici, luând contact cu preoșimea din județ, răspunde la 13 Octomvrie că aceasta a declarat că oricât ar fi de lipsită, nu acceptă nici un fel de ajutor, ci numai salariul legal, stabil și acesta numai prin autoritatea superioară bisericăscă, adică prin episcopie. Prefectul, comunicând ministrului rezultatele întrevederii cu vicarul Barbolovici, este de părere că răspunsul a fost dat în urma ordinului primit dela episcopie.

Înțelegând din rapoartele primite dela prefecti, pe de o parte că încercările de a cumpăra preoșimea sunt prea riscate, iar de altă parte că opera de corupere ar costa prea mult, guvernul maghiar a renunțat la ele, recurgând la alte mijloace de înăbușire a mișcărilor românești.

(Sfârșit)

bloulul, și mai ales pentru ilustrarea mentalității bolșevice, mai reproducem doar un fragment din „Manifestul” dela 18 Octomvrie c., al matadorilor revoluției ce s'a manifestat cum am văzut: „După ce s'a dat dovadă de capacitatea revoluționară a masselor muncitorești... recomandăm tuturor să se întoarcă la lucru în mod ordonat, conștient și senin”. Așa. — Și încreștăm și știrea că peste câteva zile o să se așeze și la noi, cu tot ceremonialul oficial, un trimis al Moscovei leninisto-staliniste... Ce perspective de bucurie!
Marin Barbu-Bănățeanu

Roma papală factor ocrotitor al naționalității. Dușmanii de reacredință ai urmașilor vârhovnicului Petre tot mereu aruncă fraza: Biserica Romei urgisește tot ceea ce cheamă și este naționalitate. Sunt însă și capete în cari nu s'a înstăpânit suveran patima, cum e de ex. autorul unui articol apărut nu de mult în „Deutsche Presse” din Praga.

Bazat pe o serie de scrisori și decizii pontificale, autorul articolului din chestie constată faptul că Biserica Romei, în temeiul rânduelii lui Hristos, a fost conștientă în toată vremea că are misiunea de a învăța toate popoarele, și deci de a le îmbrățișa și susține pe toate, nu numai pe unul sau altul. Asta a făcut-o să fie atât împotriva șovinismului mic de suflet, cât și împotriva internaționalismului prostește nivelator a tuturor calităților specifice ale diferitelor neamuri.

Cazurile precise la cari se provoacă, între altele, sunt următoarele: Numirea, nu de mult făcută, a card. Schulte din Köln și a episcopului Bernig din Osnabück ca apărători ai intereselor germanilor catolici din străinătate.

Reimprospătează apoi rescriptul din 1638 a lui Urban VIII, prin care se interzice trecerea dela ritul slavo-bizantin la cel latin, ca să zăgăzuiască desnaționalizarea rutenilor de către poloni. Procedura polonă Vicarul Domnului o timbrează de nedreptate, iar pe contravenienți îl declară deadreptul obraznici. La fel intervine, în aceeași cauză, și Benedict XIV, care ia în apărarea sa, pe titlu similar, pe albanezii și grecii din Italia. — Și dacă ar fi cunoscut istoria noastră s'ar fi putut provoca și la intervenția Papilor pe lângă regii Ungariei medievale să se îngrijască de episcopi Români pentru Români de sub coroana lor. Diplomația maghiară a cunoscut bine „slăbiciunea” Sf. Scaun pentru naționalitățile amenințate în existența și dezvoltarea lor ca atari. Apoi: stăruință și abilitate lipsită de scrupuli într-o prezintă biserica română unită ca înghîșitoarea a zeci și zeci de mii de „unguri” sadea și „jalnica tragodie” a altor mii și mii ce se așteaptă, îngrozite, la acelaș sfârșit, și s'a ajuns la — Hajdudorogh.

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat de Lugoj a făcut mai nou, în rândurile clerului eparhial, schimbările ce urmează: pâr. *A. Ionașiu* dela Pâclișă, trecut la Hobița Grădiștei; *P. Ioan Bodocean*, S. I., paroh la Pâclișă; pâr. *I. Oltean* din Beba Veche, la Vărădia II; pâr. *Vasile Deciu* dela Vărădia II, la Fărcădinul de sus; pâr. *Iuliu Miclea* dela Petroșeni II, la Petroșeni I; pâr. *Oct. Aldea* dela Ostrovul Mare, la Petroșeni II; pâr. *P. Munteanu* dela Coroești, la Beba Veche; nouhirotoniții: pâr. *St. Bălan* adm. paroh. la Peștenița; pâr. *Alex. Nistor* la Cornești; pâr. *Ioan Cîpu* la Vermeș; iar pâr. *Z. Breharin* la Minișel. Pâr. *C. Zaslofi*, secretarul episcopesc, a trecut de prof. de religie la liceul de băeți; pâr.

I. Voștinarin a fost numit secretar episcopesc; pâr. *V. Boticiu* a fost transferat la Sibielul Vechiu; pâr. *Dr. Iuliu Rațiu* a fost numit protopop onorar; pâr. *Petru Suciu* a primit dimisoriale pentru arhidieceză; clericul *V. Coprean* a fost angajat ca dactilograf la Cancelaria Diecezană.

— În eparhia Maramureșului: pâr. *V. Ponici*, admin. paroh. la Bistra, a trecut, în aceeaș calitate, la Văscăuți pe Ceremuș; pâr. *Dr. Dumitru Pop* din Strâmtura, a fost numit prof. supl. de religie la Sighet; pâr. *Lazar Gherman* din Berbești a trecut la Motiș; pâr. *V. Godja* din Nănești, la Oncești; pâr. *I. Dunca* din Ieud II, la Berbești, iar nouhirotonitul *Alex. Sabău* a fost numit admin. paroh. la Nănești.

Moartea Mitropolitului Pimen al Moldovei. Ortodoxia română a primit Lunia trecută o lovitură dureroasă: a pierdut pe venerabilul arhieru Dr. Pimen Georgescu al Moldovei. Răposatul își făcuse studiile teologice la Cernăuți; muncise ca profesor, apoi ca rector la Seminarul Central din București, până la 1902, când a fost ales episcop al Dunării de jos, de unde, în 1909 trece la Iași ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei. Bun român, bun mănuitor al condeiului și conștientios ierarh, întru care nu era răutate, adormitul în Domnul, deși în vârstă de 83, de ani, lasă după sine regrete unanime. — Facă-i Preadreptul Judecător parte au cei ce bine și-au îndeplinit slujba!

Pentru săracii Blajului. Abia c'am intrat în Postul Crăciunului, și Reuniunea Femeilor Unite din Blaj s'a și gândit la bucuria ce trebuie s'o facă de Nașterea Domnului săracilor de aici. Mai mult: a și luat măsuri să poată aduna ceva în acest scop. Și anume: a angajat conferențieri, cari Duminecă de Duminecă, după vecernie, o să țină conferințe religioase, cu, ori eventual urmate de proiecțiuni luminoase, încassându-se taxă de intrare 5 Lei dela participanți. — Dat fiind scopul nobil al acestor conferințe, mai mult ca sigur că localnicii vor lua parte la ele în număr excepțional de frumos.

Locale. Miecuria viitoare, de praznicul Intrării în Biserică, va predica în catedrală pâr. *Ioan Vultur*, prof. la liceul de băeți, iar Dumineca ce-i urmează, a IX-a după Înălțarea sf. Cruci, va predica pâr. *Ioan Moldovan*, canonic mitropolitan.

— Dumineca trecută, înainte de masă, Reuniunea Meseriașilor și Comercianților Români din Blaj și-a ținut *adunarea generală extraordinară* din acest an, având la ordinea zilei mai multe chestii însemnate de-ale breslei de desbătut. A participat și altă lume, înafară de membrii Reuniunii. Categoriile cuvinte ale președin-

ților Dr. C. Suciu și Dr. A. Rațiu au impresionat mult întreg auditoriul.

— Tot Dumineca trecută, și tot Reun. Meseriașilor și Comercianților Români din Blaj a aranjat, după masă, în Sala de gimnastică a liceului de băeți, un bine reușit *matneu* consacrat comemorării alor 150 de ani dela revoluția lui Horia. În cadru de puncte de cor (bucăți de I. Mureșianu), susținute de corul Academiei Teologice, declamări, și un cântec popular, a conferențiat, temeinic documentat și cu multe amănunte, d. prof. *Dr. Coriolan Suciu* despre »Tragedia Românilor ardeleni de acum 150 de ani«.

Răsadniță de crini. Asta a fost familia, acum adormitului în Domnul, M. Vilaine, fost zuav pontifical. Nouă vâlstare a odrăslit această familie, dintre cari opt sunt în viață și și-au dat întâlnire zilele acestea la Paris, după patruzeci de ani de despărțire. Dintre frați unul e călugăr marist, și a fost mai bine de un sfert de veac misionar în insulele Fidji; altul e franciscan, și a fost misionar în India. Al treilea e capucin; al patrulea redemptorist. Dintre surori una e călugăriță franciscană, celelalte trei tot călugărițe în »Societatea Bunelor Tovarășe ale lui Isus« din Capitala Franței. Au mai avut încă o soră. Aceea însă a murit acum câțiva ani în India, ca Soră misionară. — Bindecuvântați părinți și bindecuvântate odrasle!

Universitatea clujană anul trecut. De deschiderea anului școlar în curs, d. rector Ștefănescu Goangă a făcut un bilanț rezumativ al celor în legătură cu universitatea din Cluj. Reținem următoarele: Anul trecut la această universitate au fost înscriși: 3370 studenți și 1075 studente. Mai mulți au fost la drept (1779) și medicină (1025). După originea etnică: Români 2518; Unguri 1127; Evrei 456; Germani 284; alte naționalități: 60. Titlul de »doctor« s'a acordat la 276 de inși. Numărul de 133, al profesorilor universitari clujeni, s'a ridicat cu încă 14, în urma mutării facultății de drept din Oradea la Cluj.

† **Ioan Marian**, paroh emerit și vprot. on. în Beldiu, a trecut la cele veșnice în Teiuș, la 1 Oct. c., într'al 85-lea an al vieții și 60 a profeției sale cinstitute. — Odihnească în pacer!

† **Maria Dan**, profesoară la liceul de fete din Blaj, a încetat din viață în zorii zilei de 7 Noemvrie, și a fost înmormântată Vineri, în 9 Noemvrie c., în Micăsasa. — În veci pomenirea ei!

† **Ioan Rusu**, cleric, și-a dat sufletul în mâinile ziditorului Miercuri, în 6 Noemvrie c., în sanatoriu din Geoagiul de jos, la vârsta de 21 ani. — Facă-i Dumnezeu parte cu dreptii săi!

GROMEN & HERBERT S. A.

Fabrici de postav și stofe de modă, Sibiu

Depozit de desfacere

CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand No 13

Telefon 959

Sezonul de toamnă a sosit și odată cu el noi modele de haine bărbătești, pardesiuri și paltoane de iarnă precum și postav pentru uniforme școlare.

Crepp negru pentru smoking și paltoane de iarnă pentru dame. Postavuri, pături de lână și covoare în asortiment bogat.

Calitate bună garantată. Serviciu prompt.

Prețuri vechi, effine și neurcate.